

EL TEMPS QUE CORRE PER JOAN F. MIRA

Temps de llibres

“Era, al principi, com una intoxicació: marejava. Cada matí, en comptes de buscar títols al fitxer, els buscava per les galeries, i de vegades no feia altra faena que mirar llocs i noms, fullejar volums i tornar-los a deixar. D’aquella vida de catacumba em quedà un enyorament íntim i concret, de temps absurdament feliç.”

Més d’una vegada m’ha sorprès a mi mateix la fascinació que em produeixen els llibres. Els llibres en gran volum i quantitat, vull dir, els llibres contemplats als prestatges de llibreries i biblioteques, els llibres quan es compten per milers i milions. No sé si aquesta fascinació contemplativa té o no té alguna relació amb el plaer o l’interès de la lectura. Potser veure moltíssims llibres junts em fa sentir com una possibilitat d’omnisciència, com si la fantasia de llegir tots els llibres del món fóra un equivalent de la condició divina. El paradís podria ser una biblioteca infinita, on els llibres no s’acabarien mai, perquè si s’exhaurien, si no en quedaven més per llegir, això voldria dir que s’acabava també l’eternitat. El fet és que algunes de les impressions més poderoses de la meua vida, al costat de Sant Pere de Roma i de la gran piràmide, procedeixen de biblioteques i llibreries. Com la Blackwell d’Oxford, on entres (fa molts anys, ara no sé) per la porta d’una botigueta de no res, i a dins es despleguen sales i sales de tot allò que la imaginació del visitant pot demanar. No és un supermercat de llibres feliços, *happy books*, és o era com un seguit de llibreries especials, on és el visitant qui sent la verdadera felicitat. Encara que no hi entengues res, o no t’interesse: per què recorde jo la satisfacció enorme de trobar-me seccions senceres, com petites llibreries, dedicades al farsi, a l’urdu o al swahili?

A Blackwell han estat visites de poques hores, però a la biblioteca de la Universitat de Princeton vaig passar molts mesos treballant cada dia. És com una curiosa catedral amb quatre pisos i tres soterranis, set plantes que llavors contenien cinc milions de volums. Jo hi tenia un “cubicle” personal, una sala de treball que solia estar buida (eren hores de classe), i quilòmetres de prestatgeries a lliure disposició: els dos soterranis d’història i ciències socials, més d’un milió de llibres tots per mi. Era, al principi, com una intoxicació: marejava. Cada matí, en comptes de buscar títols al fitxer, els buscava per les galeries, i de vegades no feia altra faena que mirar llocs i noms, fullejar volums i tornar-los a deixar. D’aquella vida

de catacumba em quedà un enyorament íntim i concret, de temps absurdament feliç. Perquè si en treia alguna utilitat era després, fora dels soterranis, llegint el volum triat. Però el plaer era el passeig, la contemplació i el contacte, la immersió matinal (a fora nevava) en aquelles càlides i inacabables galeries. Deu ser que allò m’ha deixat un senyal, perquè les biblioteques, i més si són antigues, em continuen fascinant molt més que les llibreries (si no són la Blackwell o equivalent, que alguna sí que n’hi ha: a Amsterdam, per exemple), i molt més que les exposicions i fires de llibres. Fa pocs anys vaig visitar la de Frankfurt, i només en vaig traure un mareig molt considerable. Supose que per la gent del negoci editorial és justament allò el que resulta fascinant: la fira, no la biblioteca.

Ara, doncs, és una altra vegada temps de llibres: la *rentrée* de setembre i octubre, les fires, i els primers premis del curs, els Octubre de València, els de Bromera d’Alzira. Milers d’aspirants a premi o publicació presenten manuscrits, i quan arribarà l’estiu del 97, entre uns i altres, i els clàssics i els traduïts, i els llibres de text, els de cuina i els *best-sellers* i la resta se n’hauran publicat en català, més de sis mil. I a Espanya quaranta mil, a Itàlia i a França uns altres tants o més, a Gran Bretanya seixanta mil i a Alemanya més encara, més infinites desenes de milers a la resta d’Europa, a Amèrica, Àsia i Oceania. Salman Rushdie explicava, fa poc, que al Regne Unit en un any es publiquen més de vuit mil novel·les noves, i diu: “Vuit mil! Seria un miracle que se n’hagueren escrit 800 dignes de ser publicades en un any. Seria extraordinari si 80 foren bones. I seria digne de celebració universal si vuit –si només una!– foren excel·lents”. Té tota la raó del món. Però si els editors només publicaren els llibres excel·lents, o només els bons, com omplirien les fires, les llibreries i les biblioteques? Com es produiria aquella inútil i torbadora sensació que tenim alguns, de tant en tant, de viure enmig d’una mar de llibres? No hi ha perill, tanmateix: la inundació de paper imprès i relligat, en gran part inútil, en gran part no llegit, és un dels fenòmens més impressionats del nostre temps. I no hi ha senyals que s’acabe. Ni per culpa de la tele, ni del disc compacte ni de res: és una inundació permanent.